

Rapport #26: Is er motivatieel draagvlak voor verstrengingen?

Nu de coronacijfers opnieuw stijgen en de roep om strengere maatregelen steeds luider weerklinkt, rijst de vraag of er hiervoor voldoende motivatieel draagvlak bestaat. In het verleden stelden we vast dat versoepelingen niet per se motiveren en dat verstrengingen niet noodzakelijk demotiverend zijn (zie rapport #15 en #16, www.motivationbarometer.com). Alles hangt af van de kadering en de timing van de getroffen maatregelen in het licht van de ernst van de pandemie.

Hoe zit het met onze motivatie?

- *Is er nog een draagvlak?*

Het motivatieel draagvlak is nu lager dan in november en veel lager dan in maart van vorig jaar¹. Voor het volgen van de maatregelen zien we een vergelijkbare evolutie (zie figuur 1). Ook het risicobesef is vandaag lager dan half oktober toen de hospitalisatiecijfers even hoog waren (zie figuur 2). Dit suggereert dat we ons misschien meer afsluiten, of dat gewenning of vermoeidheid is opgetreden. In elk geval is de motivatie voor het volgen van de maatregelen eerder matig.

- *Verskillende indicatoren wijzen wel op een groeiend motivatieel draagvlak.*

Tegelijkertijd toont figuur 1 aan dat er beterschap is sinds het bereiken van een motivatieel dieptepunt in februari, na het openen van de kappers (enkel in augustus was de motivatie nog lager). Hoewel de maandelijkse evolutie van de motivatiecijfers in figuur 1 aangeeft dat het motivatieel draagvlak sinds het begin van de tweede lockdown licht gradueel afnam, is er sinds begin maart opnieuw sprake van een verbetering: de bevolking is weer sterker overtuigd van de noodzaak van maatregelen, voelt zich meer in staat om de nodige inspanningen op te brengen en beschouwt de maatregelen opnieuw als meer doeltreffend.

- *Hoe komt dit?*

De stijgende coronacijfers kunnen deze toenemende motivatie en het beter volgen van de maatregelen vandaag verklaren. Ze vormen een bron van groter engagement omdat ze het risicobewustzijn aanwakkeren (zie rapport #25).

- *Wordt het draagvlak goed gestimuleerd en ondersteund?*

Na iedere persconferentie werd de communicatiestijl van de regeringsploeg in kaart gebracht. De communicatie van vrijdag 19 maart (N = 2711; 69% vrouwen) werd door deelnemers meer als afwachtend dan als sturend ervaren. Een vergelijkbaar communicatiepatroon werd vastgesteld eind oktober, een week voor de afkondiging van de tweede lockdown.

Samengevat, de stijgende hospitalisatiecijfers laten vandaag geen andere keuze dan te schakelen: extra maatregelen dringen zich op. Dit komt niet omdat de maatregelen minder doeltreffend zijn geworden, maar omdat minstens een deel van de bevolking ze minder opvolgt in een context waarin er onvoldoende een motiverend klimaat wordt gecreëerd en een meer besmettelijke variant sterker oprukt. De perceptie bij de bevolking heerst dat er op vrijdag 19 maart te afwachtend werd gehandeld. Dit wijst samen met andere indicatoren op een stijgend draagvlak, al hinkt het risicobewustzijn nog enigszins achterop.

Hoe het draagvlak versterken?

¹ De analyses en bevindingen zijn gebaseerd op een sample van 97 197 Vlamingen (70.3% vrouwen) met een gemiddelde leeftijd van 49 jaar met zowel geen/laag (33.5%), midden (37.8%) als hoog (28.9%) opleidingsniveau. Op basis van deze gegevens worden de analyses gewogen ter representativiteit van de steekproef.

- *Verhoog het risicobewustzijn*

Wijs op de toenemende gezondheidsrisico's die mensen lopen en de toegenomen druk op de gezondheidszorg. Toon met **concrete voorbeelden** hoe nogal wat mensen verrast zijn besmet te geraken. Dergelijke voorbeelden zijn veel sprekender dan de verbale beschrijving van 50% meer besmettelijkheid van de Britse variant. Dit zorgt voor een meer realistisch risicobesef aangezien we de fragiliteit van de situatie lijken te onderschatten.

- *Wijs op langetermijn voordelen*

Geef aan hoe het nemen van risicobeperkende maatregelen niet enkel vanuit een medisch maar ook vanuit een **psychologisch perspectief** cruciaal is. In ruil voor striktere maatregelen krijgen we niet enkel veiligheid, maar komt ook onze mentale gezondheid op de lange termijn minder onder druk te staan. Dankzij deze kadering worden de maatregelen als noodzakelijk veeleer dan als illegitiem en/of disproportioneel ervaren.

- *Maak gerichte, goed onderbouwde keuzes*

Na één jaar coronacrisis aanvaardt de bevolking niet om het even welke verstrenging. Ze heeft, samen met de experts, een kritische houding ontwikkeld welke maatregelen doeltreffend zijn en welke slechts een beperkte virologische meerwaarde hebben en een grote psychologische impact.

- Grijp gericht in en kies hierbij voor **ingrepen met een signaalfunctie**. Net zoals het openen van de kappers de perceptie van veiligheid en demotivatie in de hand werkte (zie rapport #24), zo kan het sluiten van de kappers wijzen op de ernst van de situatie. Ook het voorzien van een afkoelingsweek in het onderwijs kan een krachtig signaal zijn. In november steeg het motivationeel draagvlak tot haar hoogtepunt tijdens de tweede lockdown.
- Zorg voor een **intern coherent** pakket aan maatregelen. Pas een aantal virologische basisprincipes (bijv. buiten, buiten, buiten) consequent toe. Als een buitengroep van 10 bijvoorbeeld is toegelaten, dan kan dit principe beter gehandhaafd blijven voor volwassenen en kinderen.

- *Bevestig het vertrouwen in de bevolking en in de maatregelen*

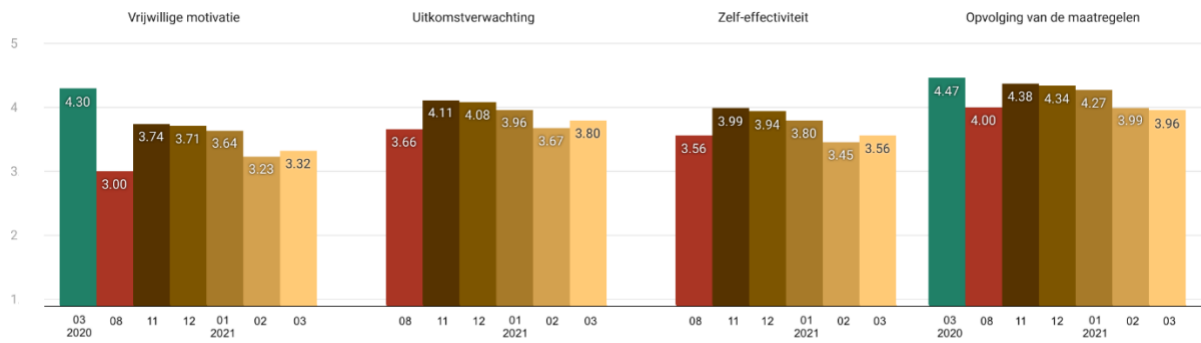
Geef een **sociaal verbindende boodschap** die een gemeenschappelijk doel benadrukt dat we samen kunnen bereiken. Neem een coachende rol op via vaste communicatiemomenten waarin de premier/minister samen met experts de toestand beschrijven, de richting aangeven waar we naar toe gaan, de bijstellingen die nodig zijn, welke de effecten zijn als we dit doen of niet doen (via didactische grafieken), en laat herkenbare mensen aan het woord met hun vragen, moeilijkheden, goede voorbeelden en verhalen van sociaal verbindende acties.

- *Bied een doel- in plaats van tijdsgebonden perspectief*

Vermijd om tijdsgebonden beloftes te maken over de duur van de striktere maatregelen die dan later niet kunnen gehandhaafd worden. Kies voor een **doelgebonden perspectief** waarbij een ingeschatte tijdslijn wordt gegeven. Duid tussenstappen aan als het uiteindelijk doelgebonden perspectief een te lange termijn bestrijkt. Wijs hierbij op het belang van ons **gedrag als sleutelfactor** om dit doel te bereiken. Toon als-dan grafieken die aangeven hoe een verschillende mate van toepassing van de maatregelen ervoor zorgt dat we dit doel sneller of trager bereiken.

Figuur 1

Evolutie in motivatieel draagvlak



Figuur 2

Evolutie in risicoperceptie

